

ELŐFIZETÉSI ÁR:
 Egész évre . . . 6 korona.
 Egyes szám ára 4 fillér.

REGULÁRIUM BEFIZETÉS SZERZŐ-
 szombaton és egyes rendi-
 vül alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
 Városi közvilágítás (városi),
 földosztó 7. sz. ide küldendő
 a kéziratok.

KIADÓHIVATAL:
 Városi könyvnyomda-vállal-
 tat irodája. Ide küldendő
 az előfizetési díjak és hird-
 tések.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. ♦♦ Feltöltő szerkesztő: KONCZ AKOS.

Kiadatlóságon: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

A szervezeti szabályzat leérkezése.

Debreczen sz. kir. város szervezeti szabályzata I. hónap 7-ikén leérkezett a belügyminiszteriumtól a következő leirat kíséretében, melyet midőn egész terjedelmében közlünk, az azokban foglaltakra úgy a bizottságot, mint a tek. bizottsági közgyűlést figyelmét felhívjuk.

Szám: 92,610—1910.

III.

A választási alapjául szolgáló jelentés száma: 1498—1910. eln.

Tárgy: Debreczen sz. kir. város szervezeti szabályrendelete.

A sz. kir. város törvényhatósági bizottsága az 1910. évi február hó 24-én ad. 125,545—ex. 1908. szám alatt kielt rendeletében tett észrevételek folytán szervezeti szabályrendeletét az 1910. évi április hó 7-én és következő napjain 86. és 99. szám alatt hozott határozataival újból tárgyalta.

Az idézett közgyűlési határozatokat, illetőleg az azoknak megfelelően átdolgozott szervezeti szabályrendeletet úgy hivatalból, mint a fizetésrendezés ellen Szondi Lajos árszakszék irodatisztá, Bészler Károly árszakszék elnök, a város számvédelmi és pénztári tisztviselői, János Zoltán és társai, törvényhatósági bizottsági tagok, a városi írók, Cseh János és Axmann Gyula állatorvosok, Turtsányi Gyula vámenőrnő és társai, Csáky János vágóhídi igazgató, Kultsár Imre és Nagy Lajos rendőrfőkapitányi kiadó és iktató, Steiner Jakab vágóhídi ellenőr, Kovács István hajduőrmeester, a mérnöki hivatal tagjai és Kovács András hatósági fertőtlenítő által benyújtott felelőbeszések folytán felülvizsgálván, a következőkről értesitem a város közönségét:

A sz. kir. város közönségének

Debreczen.

A szabályrendeletnek általam kifogásolt, az eredeti tervezet 52. §-ában foglalt azon rendelkezése, mely szerint a kikiáltási ár rendszerint az évi költségirányzat megfelelő tételei képezik és az árverés eredményét a *tanács jogosítva van helybenhagyni*, a most felterjesztett átdolgozott szabályrendeletben is (127. §.) fentartott.

Mintghoz az 1886. XXII. t.-c. 120. és 164. §-ai a kikiáltási ár megállapítását és az árverés helybenhagyását kifejezetten a *közgyűlés hatáskörébe utalják*, a törvény rendelkezést a szabályrendeletben feltétlenül érvényesíteni kell.

2. Az újonnan alkotott szabályrendelet 149. §-a továbbra is fentartja az eredeti szabályrendelet 74. §. D) pontjában foglalt ama rendelkezését, hogy az ügyész a kölcsön ügyekben, tehát a gyámpénztári kölcsönök kötése alkalmából is a szerződő magánfeleltől a városi tanács által megállapítandó díjakat szedhet.

A szabályrendelet ezen intézkedése az alábbi tör-

vényes rendelkezésekbe ütközvén, azt nem hagyhatom jóvá.

Az ügyész ugyanis, az 1877. XX. t.-c. 179. §-a értelmében az árszakszék tagja és az árszakszék megbízása folytán a gyámpénztári érdekekben köteles eljárni.

A 128,000—1902. szám alatt kiadott A. Ú. Sz. 92. §-a A) pontja szerint pedig az ügyész, ha a gyámpénztári érdekekben rendkívüli ügyekben jár el, csakis a készkiadások megtérítése, továbbá — ha nem székhelyén jár el — ezen §. végpontja szerint megállapítandó napidíj és utiköltség illeti meg.

Az idézett szabályzat 100. §-ának 2. pontja viszont elrendeli, hogy az ügyész a gyámpénztári kölcsön ügyekben a kölcsönvevő fél érdekében el nem járhat, semmiféle beadványt az árszakszékhez nem intézhet.

Ezen most említett törvényes rendelkezések egybevetéséből kitűnik, hogy az ügyész a gyámpénztári kölcsön ügyektek kötése körül nem a kölcsönvevő fél, hanem a gyámpénztári érdekekből jár el és ezen törvényes köteleltsége teljesítéséért — rendes fizetésén felül még külön fizetést, vagy díjat nem követelhet és nem szedhet, a fenti okokon kívül azért sem: mert ama gyanuba eshetik, hogy a kölcsön kötésnél első sorban nem a gyámpénztár, hanem a fél érdekét tartotta szem előtt mellékjöveldmeinek minél nagyobb mérvben való szaporítása céljából.

A szóban levő díjak szedését a fentieknek kívül a gyámpénztár, a gyámpénztári tartalékalap és így a törvényhatóság érdekeivel ellentétben állónak tartom.

A gyámpénztárnak ugyanis első sorban az az érdeke, hogy a kiskorúaknak és gondokoltaknak a gyámpénztárban kezelt pénze minél nagyobb %-ban kamatoztassék; a mi a jelen gazdasági viszonyok között és az 1877. XX. t.-c. korlátozó rendelkezéseire figyelemmel, csak úgy érhető el, ha a gyámpénztári pénzkészletnek minél nagyobb része helyzetetik el a magasabb %, mellett kamatozó papillaris biztosítékkal bíró s minden kockázattal nélküli jelzálogos kölcsönökbe.

Ha már most a szóban levő díjak szedése a fent eladott törvényes rendelkezések dacára is — megengedtetnék: a gyámpénztári kölcsön megdrágítottának, ezáltal a kölcsönt kereső felek a gyámpénztári kölcsöntől — amely amugy is nehezkés eljárással van összekötve, — még inkább idegenkednének. Ezt pedig azért is lehetőleg el kell kerülni, mert a jelzálogi kölcsön új nem helyezhető pénz — amely ekként még jobban szaporodnék — pénzintézeti betétként s így csekélyebb jövedelem mellett kellene gyümölcsösztetni.

A törvényhatósági bizottság az ad. 125,545—1908. számú itteni rendelet folytán az átdolgozott szabályrendeletbe némi módosításokkal a 80,752—1887. számú itteni rendelettel megerősített 166—7318./1887. számú *tanácskozási ügyrendel* is felvette.

Ez az ügyrend azonban nincs összhangban a szabályrendelettel, amennyiben számos ismétlést tartalmaz (a

16. §. részben ismétlése a 14. §-nak; a 17. §. a 14. és 15. §§-oknak; a 18. §. a 8. §-nak; a 22. §. a 12. §-nak stb.) továbbá az ügyrend elavult irálly a átdolgozásra szorul. Az ügyrend érdemét illetőleg pedig az alábbi módosításokra hívom fel a város közönsége figyelmét.

A 20. §-ban a törvényhatósági nyugdíjszabályzatra való hivatkozás kihagyandó, amennyiben a nyugdíjszabályzatnak idézett 69. §-a nem tartalmaz oly rendelkezést, mely e szakaszba beilleszthető volna s így a nyugdíjszabályzatra való hivatkozás csakis védelem eredménye lehet.

A 29. §. a következőképpen volna módosítandó:

A tanácskozási tárgyhöz ugyanannak a tagnak kétszernél többször szólani nem szabad; az indítványozó a vita berekesztése után még zárószóval élhet.

A 32. §. a következőképpen lenne módosítandó:

Az indítványozó indítványának rövid szövegét az elnöknek köteles írásban benyújtani, azt vissza is vonhatja, ha azonban más valaki azt a vita berekesztése előtt megávé teszi, a tárgyalás tovább foly.

A 33. §. a következőképpen volna módosítandó:

Az interpellációra adott válaszhöz az interpellálónak joga van hozzá szóli s vagy tudomásul veszi a választ, vagy az ügynek a legközelebbi közgyűlés napirendjére leendő kitűzését indítványozhatja, mi felett a közgyűlés dönt.

A 38. §-ban ez a rész: „vagy 20 tag írásban beadott kivantára” a következőképpen lenne szövegezendő: „vagy 20, a közgyűlésen jelen lévő tag írásban beadott kívánóságára.”

A 45. §-nál ez a rész: „Egy bizottsági tag sem vehet részt oly tanácskozáson, melyekben közvetlenül érdekelve van” — a következőképpen volna módosítandó: „Egy bizottsági tag sem vehet részt oly tanácskozáson, amelyekben saját személyében, illetőleg felesége, gyermekei, vagy az általa képviselt fél útján van érdekelve.”

A szervezeti szabályrendelet 101. §-ában a városi adóhivatal teendői közé a kereskedelmi és iparkamarai illeték kivételése nem vétehető fel. Ezen kérdésben a pénzügyminiszter ural tárgyalást tettem folyamatba, amelynek eredményét annak idején a város közönségével közölni fogom.

A bejelentő hivatal személyzetét az 1879. XXVIII. t.-c. 23. §-ának második bekezdése szerint a főispán nevezi ki. Ehhez képest a szabályrendelet megfelelően módosítandó.

A szabályrendelet 256. §-ának 4. pontja, mely szerint a „házipénztárnoknak, gyámpénztárnoknak, adópénztárnoknak, házi-, gyám- és adópénztári ellenőrnek az 1883. I. t.-c. 17. §-ában körülírt minősítéssel kell bírnok”, annyiban igényel módosítást, hogy nevezett tisztviselők minősítését 1883. I. t.-c. 18. §-a állapítja meg.

A 256. §. 4. pontjában a pénztári tiszték minősítése is az 1883. I. t.-c. 17. §-ában előírt módon van megállapítva.

Tekintettel arra, hogy a törvényhatóságoknál alkalmazott pénztári tiszték minősítését az idézett törvény nem állapítja meg, azoktól ugyanolyan minősítést kellene kívánni, mint amilyent a törvény 18. §-a a törvényhatósági pénztárnok, alpenztárnok (ellenőr) és könyvezető részére előír.

A szervezeti szabályrendeletnek a személyzet javadalmát megállapító 260. §-ában foglalt A—H) kimutatások több tekintetben kifogás alá esnek.

Nincs ugyanis elfogadható alapja annak, hogy az alkalmazottak miert osztassanak szakok szerinti csoportokba és hogy az A) alatti táblázatban felsorolt állások „Központi osztály” elnevezés alatt 8 fizetési osztályba, a műszaki osztály (B) alkalmazottjai 6 fizetési osztályba, az erdszeti gazdasági osztály (C) 5 fizetési osztályba, az egészségügyi osztály alkalmazottjai (D) két részre és 5 fizetési osztályba stb. soroztassanak.

A közigazgatási tisztviselők, segéd- és kezelő személyzet szakszerinti csoportosítása helyett célszerűbb,

ha az összes közigazgatási alkalmazottak a 62,000—1910. szám alatt kiadott körrendeletmhez mellékelt A) táblázatnak megfelelően a VI—XI. fizetési osztályokba, esetleg az osztályon kívül hagyandó polgármester kivételével, a VII—XI. fizetési osztályokba soroltatnak és minden fizetési osztályban 3 fokozat állapotnak meg.

Ehhez képest a H) csoportban (segédhivatalok), megállapított négy fokozatot is mellőzni kellene.

Az előadottaknak megfelelően a szabályrendelet 239. §-ának az a rendelkezése, mely a tisztviselőknek egy másik csoportba tartozó állásra való megválasztása esetén a fizetési osztályt és fokozatot megállapítja, szintén változtatás szüzened.

Kifogás alá esik a 239. §-nak ama rendelkezése is, hogy a várakozási idő az egyes fokozatokban általában 5 év.

E helyett ki kellene mondani, hogy „a VI., VII. és VIII. fizetési osztályokba tartozó tisztviselők az ugyanabban a fizetési osztályban eltöltött 5—5 év, a IX., X. és XI. fizetési osztályokba tartozók pedig az ugyanabban a fizetési osztályban eltöltött 4—4 év után jutnak a magasabb fokozatba.

A 239. §. negyedik bekezdésének az a rendelkezése „kivételt képez az a tisztviselő, vagy alkalmazott, kinek várakozási ideje felegyelműleg meghosszabbított” melőzendő, mert ilyen büntetést az 1886. XXIII. t.-c. nem ismer, következésképpen az szabályrendeletileg sem mondható ki.

A 239. §-nak utolsó bekezdése, mely szerint a törvényhatósági bizottságnak jogában áll a tisztviselőt vagy alkalmazottat az ugyanabban a fizetési osztályban eltöltött 18. évi szolgálat után a magasabb fizetési osztály bármelyik fokozatába sorozni, mellőzendő lenne, mert nincs akadály annak, hogy a törvényhatóság méltánylást érdemlő kivételre esetekben a szabályrendeletől eltérő magasabb javadalmazást állapíthasson meg kormányhatósági jóváhagyás mellett.

Elvi szempontból észrevétel tárgyává kell tennem, hogy az egyes fizetési osztályokkal és fokozatokkal járó illetmények az állami és vármegyei tisztviselők részére megállapított összegektől eltérően vannak megállapítva.

Mint hogy az 1910. évi május hó 11-én 62,000. szám alatt kiadott körrendeletben a törvényhatósági joggal felruházott városok tisztviselőinek fizetési osztályokba sorozását az egyes állásokkal egybekötött munkakör beható mérlegelésével egyúttal megállapítottam, emellett a fizetés és lakpénz címén a szabályrendeletben is a hasonló állású állami és vármegyei alkalmazottak részére a törvényben megállapított összegek lennének felveendő. Mivel azonban a 62,000—1910. számú körrendeletben az egyes fizetési osztályokkal egybekötött illetmények legkisebb összegét állapítottam meg és mivel egyáltalában nem kívánom megakadályozni, hogy a város vagyoni erejéhez mérten magasabb illetményeket is állapíthasson meg, sőt a város közönségének elismerésre méltó áldozatkészségét teljesen méltánylom is: emellett az azok a különbözözetek, melyeket a város közönsége az egyes fizetési osztályokra nézve 62,000—1910. számú körrendeletben meghatározott összegekkel felül megállapít, fizetés jellegű bíró és a nyugdíjba beszámitandó „Városi pótlék” fejében külön rovat alatt tüntetendők fel.

Erre vonatkozólag megjegyzem meg, hogy a „Városi pótlék” egy fizetési osztályban csak egy és ugyanaz az összeg lehet; továbbá, hogy a lakáspénzeket minden fizetési osztálynál a Debreczen városra nézve (III. lakáspénzosztály) megállapított összegekkel változtatlanul kell a szabályrendeletbe felvenni.

Amennyiben pedig a város közönsége a fizetésrendezésével kapcsolatban egyes tisztviselők jelenlegi illetményeinek és pótlékeiknak figyelembe vételével, vagy egyes tisztviselők kiváló érdemeinek méltánylásával az illetőket a fizetési osztályokkal egybekötött fizetés felül kívánja javadalmazni, nem fogok támasztani nehézséget az ellen, hogy idevonatkozó és tüzetesen indokolandó rendelkezései az Átmeneti intézkedések keretében, az illető tiszt-

viselők megnevezésével, valamint az engedélyezendő pótlékok feltüntetésével illetve.

E helyett kifogásolnunk kell azt az aránytalanságot is, mely az adótitkárnak és adókövetőknek a 260. §. G) pontja alatt feltüntetett illetményei és a többi hasonló rangú és munkakörű tisztviselők részére megállapított illetmények között mutatkozik. A törvényhatósági bizottság az adótitkár és adókövetők illetményeinek a tanács javaslattal szemben történt öletszerű és teljesen indokolatlan felemelésével megbontotta a fizetések közt fennálló helyes arányt és összhangot. Az adótitkár és adókövetők javadalmazása ennél fogva a XI. fizetési osztályhoz megfelelően 1400, 1600 és 1800 korona fizetéssel, 640 korona lakáspénzzel és 400 korona városi pótlékkal lenne megállapítandó.

Ugyancsak indokolatlanul magas összegben állapították meg a tanács iktató és kiadó fizetése (260. §. H), mely nincs arányban a magas képzettséget igénylő állások javadalmazásával. Ezeket az állásokat az idézett körrendeletben mellékelte A) táblázatnak megfelelően a X. fizetési osztályba kellene sorozni, mihez képest fizetésük 2000, 2200 és 2400 koronában, lakáspénzük 720 koronában lenne megállapítandó, mely javadalmazás 400 korona városi pótlékkal lenne kiegészítendő.

Kovács István hajduörnmester felebezését indokoltan tartom, fizetése ennél fogva a rendőrtizedesek és a fogházfelügyelő fizetésével egyenlő összegben, vagyis 1200, 1300, 1400 koronában volna megállapítandó.

Végül kívánatosnak tartanám, ha az ujonnan szervezett rendőrfelügyelői állás az I. osztályú rendőrfogalmazói állással egyformán javadalmaztatnék, hogy erre az állásra minél képzettebb s megbízhatóbb egyén legyen nyerhető.

Felhívom a város közönségét, hogy a szervezési szabályrendeletet a fentieknek megfelelően újból dolgozza át s közzétételéig történt elfogadás után a Szabályrendeletet két letisztított példányban, jóváhagyási záradékkal ellátva végezt, hozzám terjessze fel.

A szabályrendeletnek a fenti észrevételeim által nem érintett részeit *előleg már most jóváhagyottaknak tekintendők*, amiből kifolyólag azoknak a felmerülő szükséghez képest leendő elbetelegetésére és végrehajtására engedélyt adok.

A fentiekkel a szabályrendeletnek a fizetésrendezésre vonatkozó része ellen benyújtott felebezések is elintézt nyertek.

Az iratokat visszaküldöm.

Budapest, 1911. évi január hó 3-án.

A miniszter helyett:

Dr. Némethy,
államtitkár.

Közigazgatási bizottsági ülés.

(Január 5.)

Városunk közigazgatási bizottsága folyó hónap 5-én tartotta meg rendes havi ülését Domahidy Elemér főispán elnöklésével, ki az ülés kezdetén meleg szavakban üdvözölte az új év alkalmából a bizottság tagjait, áldást kérve ez évi munkásságukra. Az ülésen a szakfelelősök terjesztették elő javaslataikat.

Az ülésen Domahidy Elemér főispán elnökle alatt jelen voltak: Kovács József polgármester, Körner Adolf t. főjegyző, dr. Magoss György főjegyzés, Bészler Károly árvászéki elnök, Szabó Kálmán tanácsnok, Ternovszky Alajos pénzügyigazgató, dr. Tüdös János tisztifőrnös, Latinovits Mihály műszaki tanácsos, Reitz János főállatorvos, Somogyi Pál, dr. Tüdös János, Csanak János, Tóth István, dr. Bacsó Dezső, Szilágyi Imre, dr. Fejér Ferenc, Márk Endre, dr. Balkányi Miklós, Zöld József jegyző.

A közigazgatási bizottság albizottságait is megalkotották az ülésen.

A fegyelmi választmány tagjai lettek: dr. Tüdös János, Márk Endre, Ternovszky Alajos, Csányi Viktor, Latinovics Mihály és dr. Fejér Ferenc.

A gyámügyi albizottságba bevásztatták: Márk Endre, dr. Tüdös János, Csanak János, Szilágyi Imre, dr. Fejér Ferenc és dr. Bacsó Dezső.

Az utadó bizottság tagjai: dr. Magoss György, Vecsey Imre, Csanak János, Ternovszky Alajos és Somogyi Pál.

A kórházi albizottság tagjai: dr. Tüdös Kálmán, Balkányi Miklós, Szilágyi Imre és Tóth István.

Mezőgazdasági albizottság tagjai: Riekl Antal, Szilágyi Imre, Márk Endre, Csanak János, Fejér Ferenc, Bacsó Dezső, Balkányi Miklós és Tóth István.

Börtönvizsgáló bizottság tagjai: dr. Tüdös Kálmán, Szilágyi Imre, dr. Kenézy Gyula és dr. Gáthy Bálint.

Az albizottságok tagjai: dr. Tüdös János, Tóth István és Riekl Antal kivételével az esküt letették.

Ezután olvasták a polgármesteri jelentést december hórl.

December havában a rendőrség letartóztatott gyermekölésért 1, súlyos testisértésért 1, okirathamisításért 1, lopásért 3, kivándorlásra csábításért 1, rendőri kihágásért 172 egyént, az ügyészségnek átadtak 7, rendőrileg büntettek 172 egyént. A városról eltoloncoltak 28, a városon keresztül toloncoltak 40, kényszerutlevéllel kiutasítottak 39 egyént. A rendőrfőkapitányság, mint első fokú iparhatóság 42 iparengedélyt adott ki és ezekért 480 korona folyó beparoktatási célokra. Kiadtak 100 munkajönyvet. A katonai létszám volt: közös hadseregben 1024 ember és 536 ló. Mint átkelők beszállósoltak 3 lábornok, 4 törzstiszt, 10 főosztás és 2 legény. Elszállósoltak a Salétorn-laktanyában 65 embert és 56 lovat a 7. huszárezredtől.

Tanügy. A gazdasági szakiskolánál Juhász Józsefné született Kerekes Julia szaktanító elhalt s így az ő helyét most helyettesítéssel töltötte be ideiglenesen.

A paci tanjai állami iskola tanítója felmoltéknak népszerű felolvasásokat adott ki, a tanfelügyelő helyesi a tervet és jutalmazásért tesz előterjesztést a miniszternek.

A kultuszminiszter Csúrka István iparos tanonciskolai igazgatónak és Milovits Mihály statusquo izz. iskolai tanítónak 200—200 korona fizeteletdíjat, illetve személyi pótlékok utalványozott ki. Kiss József tanjai tanító nyugdíjazását kérte. Az országos tanítói árvaházban 172 árva volt, egészségi állapotuk jó, nyelhe lefolyással egy ragályos betegség volt. A karácsonyi ünnepély igen szépen sikerült, nagy számú közönség vett azon részt. A karácsonyi vásár igen szép erkölcsi és anyagi eredménnyel járt.

A szakfelelősök jelentéseit tudomásul vette a bizottság, ugyancsak a polgármester jelentését is, amely többek között arról is beszámolt, hogy a város és a közigazgatási bizottság a Gönczy-egyesület ülésén üdvözölte Csányi Viktor kir. tanfelügyelőt abból az alkalomból, hogy 25 év óta áll a tanügy szolgálatában.

Az adó Debreczen. Ternovszky Alajos kir. pénzügyigazgató jelentése szerint a múlt év december havában befolyt egyenes adóban 153,922 korona 99 fillér, hadmenetességi díjban 443 korona 32 fillér, bélyegjövődékekben 43,861 korona 18 fillér, jogilletékekben 41,426 korona 73 fillér, díjjövődékekben 1066 korona 15 fillér, dohánnyjövődékekben a vármegye fogyasztását is beleértve 172,583 korona 69 fillér, határvámjövődékekben az egész vámkörzet területén 35,735 korona 44 fillér, fogyasztási és italadóban 26,033 korona 02 fillér. Kiadtak 8 házadó mentességet, 100 esetben a pénzügyigazgatóság, 4 esetben a pénzügyminiszter engedélyezett fizetési halasztást. A befizetési eredményekben nagyobb különbség mutatkozott az 1909. és 1910. évi decemberi befizetéseknél a bélyegjövődékekben és a határvám jövődéknél. A bélyegjövődéknél 65,841 korona 12 fillérről, a határvámjövődéknél 157,371 korona 36 fillérről folyt be kevesebb.

A közegészségügy. A közegészségi viszonyok december havában is elég jók voltak. Halálozás ugyan több volt, de a számarhurutot kivéve, a ragályos betegségek száma csökkent. Kanyaró 14, vörheny 23, ronesoló toroklob, számarhurut 37, hasihagymáz 4, fültömrigyölő 3, bóranyhímő 5, gyermekági laz 1, trachoma 2 esetben. Halállal

végződött vörheny 2, hasihagymáz 2, toroklob 1 esetben. Az ohati pusztán 16 kanyaró eset fordult elő.

Öngyilkosság két esetben volt, a piacvizsgálatokon kifogásolni való nem volt. A köztisztaság a folytonos esőzések miatt nem volt kielégítő. Született református 98 fi, 85 nő, róm. kath. 22 fi, 26 nő, gör. kath. 2 fi, 3 nő, gör. kel. 1 fi, ágostai hitvallású evangélikus 1 fi, 1 nő, izraelita 9 fi, 11 nő, egyéb vallásban 1 fi. Összesen 134 fi, 146 nő. Halva született 21 gyermek. A halálozás a következő volt: református 70 fi, 60 nő, róm. kath. 20 fi, 14 nő, gör. kath. 1 fi, 4 nő, ágostai evangélikus 1 nő, izraelita 6 fi, 3 nő. Összesen 97 fi, 82 nő. A szaporodás 80 volt.

Házasságra lépett összesen 88 pár, ebből református 44, római katolikus 4, izraelita 13, görög katolikus 1, vegyes vallású 26. A közkórházban ápolás alatt volt 310 beteg, decemberben fölvettek 360, kibocsátottak 368 beteget. Meghalt 29 beteg, a hó végén maradt 273 beteg átlás alatt.

Az állategészségügy. December havában is az összes körzetekben a ragadós száj- és körömfájás az összes állatok 80 százalékán átment. Az utolsó napokban már nem is jelentettek be újabb esetet. A betegség elmulta után az istállókat fertőtlenítették s e munkák még folyamatban is vannak. Minden valószínűség szerint a vásárra már föl fogják oldani a zárlatot. A VII. kerületben sertésvész is volt.

Folyó ügyek elintézésével az ülés végét ért.

A magyar mezőgazdaság 1910-ben.

A hivatalos termésbeccsélés szerint 1910-ben buza 51 és fél, rozs 14 és fél, árpa 14, zab 11 és fél, tengeri közél 48 millió métermáza termelt. Az előző évhez viszonyítva, tehát jelentékenyen több; ámde a gazdaságközösség körében általános a meggyőződés, hogy a hivatalos termésbeccsélés nem felel meg teljesen a valóságnak. Igazolják egyébként ezt az áralakulások is. A különben jó termésnek amugy sem volt a megkívánt hatása, mert azt két esztendő nagyon is silány termés előzte meg, amikor a monarchia szemes terményekből határozottan nagy behozatalra szorult. A jövő évi termés meg kecséget valami biztató eredménnyel, mert az őszi időjárás kedvezőtlen volt s már is érkezik jelentések, amelyek az őszi vetések pusztulásáról beszélnek. A kedvezőtlen terméseredmények fokozzák azt, hogy hova-tovább a magyar gazdaközösség körében is erősebbé válik az a mozgalom, amely a mezőgazdasági termelés az időjárás viszontagságaitól függetlenül tenni akarja.

Állattenyésztésünk fejlődésére az elmúlt esztendő határozottan kedvező volt. A takarmánytermés jónak mondható, az állatok viszont a monarchiának kelet felé való elzárkózottsága miatt elég magasak voltak. A gazda nem is sietett állatait piacra dojni, annyival is inkább, mert új legelők létesítését, a meglévő fejlesztését és a havasi legelők fokozottabb kihasználására irányuló törekvését, nemkülönben az állattenyésztés államsegítségére az állattenyésztés fejlesztésének kedvező talajt nyujtanak. De nem is szabad volt piacra vetni az állatokat, mert hiszen az előző takarmányszűk esztendőkben eladott tenyész- és haszonállatok okvetlenül pótolni kell, különben nemcsak a mezőgazdálkodás, hanem maga a közélet is megcsúszhat az állatállomány csökkenését. Sajnos az állatbetegségek ezuttal sem kímélték a magyar állatállományt. Keletről ismét behurcolták a száj- és körömfájást, amely enyhé lefolyása, de a formái korlátozások következtében mégis nagymértékben hatással volt a húsárak emelkedésére.

A bortermés nem volt kielégítő, sőt az előző évihez képest határozottan rossz volt, ami máris megnyilvánult a borárak emelésében. Az ország gyümölcstermése sem érte el azt a fokot, amit jótermésű esztendőben szokott elérni. A burgonya különösen a felvidéken is

kevésbé sikerült. Ugyanezt mondhatjuk a kerti terményekre is. Komlótermelésünkkel meg lehetünk elégedve, különösen most, amikor a magyar komló a világpiacra is megtalálta az utat. A dohánytermés szintén rosszul sikerült s a gazdák a folyó esztendőben joggal kívánhatták a dohányárak emelését, amit a pénzügyminiszter teljesített is. Határozott fejlődést találunk a baromfitenyésztésnél s néhány kisebb gazdasági ágál bár megállapítható, hogy a kisebb gazdasági ágak fejlesztésénél még mindig hiányzik a céltudatosság. — Hiányoznak a fejlesztésnek az eszközei is. Nagy akadály egyébként annak, hogy bármely termelési ágál a kedvezőbb eredmény érvenyesüljön, az a mezőgazdasági termények értékesítése nagy részt máig is szervezeten. A gazdatársadalmi szervezetek pedig évről-évre nagyobb mértékben sürgetik az értékesítés szervezését, azonban a gazdaközösségnek máig is inkább csak kísérletekkel, mint komoly alkotásokkal kell megelégednie.

A gazdatársadalmi élet a magyar gazdák körében az elmúlt esztendő folyamán nagyon is mozgalmal volt. Három dolog volt különösen, ami a gazdatársadalmi életet hullámzóvá tette: A politika, a vámvedelem és a drágaság kérdése. Az agrár-programmal zászlaján, ámde a különböző pártkeretek tiszteletbentartásával számos képviselő jutott be a parlamentbe, köztük *Károlyi* Mihály, az OMGE. agilis elnöke. A választásoknál is nagyobb mozgalmat idézett elő a magyar gazdák körében a drágaság kérdése és a balkán-állat, továbbá az argentinai hushozatal veszedelme. A gazdák legnépesebb gyűlését a nyiregházai gazdagylület, nemkülönben az Országos Magyar Gazdasági Egyesület ezidei közgyűlése, és a szövötkezett gazdasági egyesületek nagygyűlései, különösen e két kérdés dominálta. A gazdák ellenségei szerették volna a drágaság okait a közvélemény előtt a magyar mezőgazdaságot felütneti, amely egyrészt nem tudja a fokozottabb fogyasztást kielégíteni, másrészt szervezkedésével erőszakosan emeli a piaci árakat. Ezeket a vádakat úgy a nyiregházai gazdagylület, mint a többi gyűlésnek a lehető legnagyobb erővel utasították vissza és kellő eszközökkel gondoskodtak a megtevésért közvélemény felvilágosításáról is. Sikerült is a magyar gazdaközösség erélyes állásfoglalásának kivinni azt, hogy a kormány sem az argentinai hushozatal, sem a Balkán-állam élőállatok behozatalához nem járult hozzá. Nagyobb akciózt fejtett ki a gazdatársadalom a polgári perrendtartási törvényjavaslatnak gazdákra sérelmes pontjai ellen is, még pedig elég sikerrel. Állásfoglaltak a gazdák a választójogi kérdésben is. A gazdatársadalmi mozgalmaknak egyik legkiemelkedőbb pontja volt a magyar, német és osztrák gazdáknak Bécsben megtartott közös nagyszabású értekezlete, amely három ország mezőgazdái tetté szolidaritásokká a legfontosabb gazdaságpolitikai kérdésekben s amely értekezletnek legjelentősebb eredménye kétségtelenül egy újabb nagyszabású mozgalom lesz, amely a legerélyesebben fogja követelni a mezőgazdaság jelentőségének minden téren való elismertetését s ennek alapján megfelelő támogatást.

Az imént vázolt mozgalmak élén az elmúlt évben is a magyar gazdáknak azok a társadalmi és gazdaságpolitikai szervezetek álltak, amelyek a multban. Első köztük kétségtelenül az Országos Magyar Gazdasági Egyesület, amely mindig első volt a tüzvonalban, élén agilis elnökével: gróf *Károlyi* Mihállyal. Az elmúlt esztendő folyamán az OMGE. hozzászólt jóformán minden fontosabb gazdaságpolitikai kérdéshez. A már említett jelentősebb akciózn kívül kiemelhetjük még az egyike kérdésében elfoglalt álláspontját és az Országos Állatértékesítő Központ megalkotására irányuló akcióját. Az OMGE.-val szorosan kötődve haladtak a vidéki gazdasági egyesületek. Széleskörű és különösen a kisgazdák érdekében hatékony működést fejtett ki a Magyar Gardaszolettség is, élén *Darányi* Ignác volt földművelésügyi miniszterrel.